

Enoperka.¹⁾

Spisal Avguštin Šabec.

otekla je lepa in prijetna doba počitnic in treba je bilo z obnovljenimi močmi začeti novo šolsko leto. Že v prvem tednu novega šolskega leta je nastopilo v krčevinski šoli isto veselo in zadovoljno življenje kot prejšnja leta. Otroci so se z isto vnemo kot doslej oprijeli učenja, kar je gospoda učitelja kar najbolj veselilo. Njih število se je sicer na eni strani skrčilo, po drugi strani pa je dokaj priraslo, ker so nekateri učenci, oziroma učenke že zadostili zakoniti šolski dolžnosti in izstopili iz šole, drugi pa v izdatnejšem številu vstopili. Med temi, ki so zadostili postavni šolski dolžnosti, je bila tudi Poljančeva Angelica, ki je imela odslej obiskovati le še ponavljalno šolo. Umevno je, da je bilo Otorepčevi Milici in Završnikovemu Jakcu jako žal po Poljančevi Angelici. In kako tudi ne! Saj so se ravno ti trije tako med seboj ljubili, da so le težko vztrajali drug brez drugega. No, pa ker je že moralo tako biti in ni na svetu nič trajnega, sta se morala vdati tudi ostala dva v to usodo. V nadomestilo Poljančeve Milice pa je stopil v njun krog Potokarjev Tonček, ki je točasno počel pohajati vaško šolo na Krčevini. Po Poljančevi Angelici razdrta otroška šolska trojica je postala na ta način zopet cela.

Kot v prejšnjem letu tako so začeli otroci tudi v novem šolskem letu prinašati gospodu učitelju cvetic, ki so jih nabirali na potu v šolo. Ni jih bilo sicer bogve kaj, a te, ki so jih dobili, so bile ljubke. Sicer niso imele več tistih krasnih barv in tistega mamljivega duha kot pomladanske in deloma tudi poletne cvetice, pa pri vsem tem jih je bil gospod učitelj vendar vesel, ker je vedel, da se z njim nekako zapira cvetna doba in le prekmalu pride čas, ko zopet zaspi vsa priroda in z njo vred tudi ves cvetni kras. Med vsemi, kar so jih prinašali otroci v šolo, je bila najmičnejša zala eno-

¹⁾ V latinščini: *Parmassia palustris*.

perka, ki je zaradi svoje posebno vabljive vnanjosti zastopala najštevilnejše mesto na šolski mizi. Ume se, da gospod učitelj ni opustil opisa te najlepše jesenske cvetice ter povedal učencem o nji to-le:

To najlepšo jesensko cvetico, s katero dobe naši travniki svojo zadnjo krasoto, imenujemo enoperko. Svoje opravičeno in deloma tudi neopravičeno ime nosi po tem, ker objema vsako cvetno steblo v svojem spodnjem delu po en sam sedeč list. Poleg teh stebelnih listov ima rastlina še mnogo pritalnih listov, zato bi enoperki bolj sodilo ime večperka kot enoperka. Pa naj bo tako ali tako, držimo se njenega imena, saj krasi v resnici njeno sloko stebelce le do en sam sedeč list in s tega stališča je njeno ime upravičeno. Pravijo ji pa tudi gospojšnica. Vsekako bi bilo to ime bolj umestno kot enoperka, ker je doba njenega življenja in njenega najlepšega razvoja določena krog male gospojnice ali, kakor pravijo, krog malega šmarna.

Enoperka ima v zemlji kratko, koželjasto koreniko rjavkaste barve, ki je povsod pokrita z belkastimi, vlaknatimi koreninicami.

Iz korenike zraste cel šop recljatih pritalnih listov. Ti so okroglasti ali okroglastosrčasti, celorobi in popolnoma goli. Pa ne samo listi, ampak vsa rastlina je gola.

Med listi stoje robata 15 do 30 centimetrov visoka, tenka stebelca, ki jih krasi, kakor sem že omenil, v spodnji polovici en sedeč, steblo objemajoč, pritalnim listom popolnoma enak list.

Vrhu stebela je razmerno velik, bel, zvezdasto razprostrt cvet. Čašo sestavlja 5 jajčastih rogljev, ki stoje naravnost od stebela. Za polovico daljši od časnih rogljev so peteri narobejajčasti, beli venčevi lističi, po katerih tečejo odrte žile.

Med venčevimi lističi je pet belih prašnikov, a sredi cveta pestič.

Enoperka raste po gorskih senožetih pa tudi po dolinskih travnikih in je, kakor sem že omenil, najlepša jesenska cvetica. Z vso pravico tedaj zasluži, da jo imenujemo ne le po mesecu, v katerem največ in najlepše cvete, kraljico kimavčega cvetja, ampak kraljico jesenskih cvetic sploh.

Zgode in nezgode.

Piše Iv. Kiferle.

5. Prvi poizkus s tobakom.

a, ta je pa kadił tobak, pa je kaj žažgal," tako si bo kdo misil. Pa ni bilo tako. Okusil pa je moj tovariš slast tobakovo in njegovo moč. Pravil mi je tako-le: Moj oče je pomalo tudi pušil tobak. Imel je pipico s stolpičem. Nekega večera me pošlje v prodajalnico po tobaka za dva krajcarja. — Takrat ni bil tobak v zavitkih, marveč so ga prodajali kar po teži. Tudi dva krajcarja ni bilo malo, ker so bili stari krajcarji mnogo večji. Trije krajcarji so bili groš, šest krajcarjev je bila šestica, deset šestic pa goldinar. Potem